

«Հանրակրթական առարկաների դասագրքերի ստեղծման, հրատարակման և հանրակրթության պետական չափորոշիչն դասագրքերի համապատասխանության գնահատման առարկայական հանձնաժողովների ձևավորման կարգը սահմանելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարի հրամանի նախագիծ

Նախագիծ

ՀԱՆՐԱԿՐԹԱԿԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐԻ ԴԱՍԱԳՐՔԵՐԻ ՍՏԵՂԾՄԱՆ, ՀՐԱՏԱՐԱԿՄԱՆ ԵՎ ՀԱՆՐԱԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՉԱՓՈՐՈՇՉԻՆ ԴԱՍԱԳՐՔԵՐԻ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ՁԵՎԱՎՈՐՄԱՆ ԿԱՐԳԸ ՍԱՀՄԱՆԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ղեկավարվելով «Հանրակրթության մասին» օրենքի 30-րդ հոդվածի 1-ին մասի 26.2-րդ կետով՝

ՀՐԱՄԱՅՈՒՄ ԵՄ՝

1. Սահմանել «Հանրակրթական առարկաների դասագրքերի ստեղծման, հրատարակման և Հանրակրթության պետական չափորոշիչն դասագրքերի համապատասխանության գնահատման առարկայական հանձնաժողովների ձևավորման կարգը»՝ համաձայն Հավելվածի:
2. Սույն հրամանն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակմանը հաջորդող օրվանից:

Վ. ԴՈՒՄԱՆՅԱՆ

Հավելված

ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարի

2021 թվականի

-ի N

Ն հրամանի

ԿԱՐԳ

**ՀԱՆՐԱԿՐԹԱԿԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐԻ ԴԱՍԱԳՐՔԵՐԻ ՍՏԵՂԾՄԱՆ, ՀՐԱՏԱՐԱԿՄԱՆ ԵՎ
ՀԱՆՐԱԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՉԱՓՈՐՈՇՉԻՆ ԴԱՍԱԳՐՔԵՐԻ
ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐԻ
ՁԵՎԱՎՈՐՄԱՆ**

I. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1. Սույն կարգով կարգավորվում են հանրակրթական առարկաների դասագրքերի ստեղծման, հրատարակման և Հանրակրթության պետական չափորոշչին դասագրքերի համապատասխանության գնահատման առարկայական հանձնաժողովների ձևավորման հետ կապված իրավահարաբերությունները:

**II. ՀԱՆՐԱԿՐԹԱԿԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐԻ ԴԱՍԱԳՐՔԵՐԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ
ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ**

2. Հանրակրթական առարկաների դասագրքերին ներկայացվող ընդհանրական պահանջներն են.

1) դասագիրքը պետք է համապատասխանի Հանրակրթության պետական չափորոշչի, տվյալ առարկայի չափորոշչի և ծրագրի պահանջներին և ներկայացնի տվյալ առարկայի կամ դրա մի մասի հիմնական

բովանդակությունը,

2) դասագիրքը պետք է ներկայացնի միայն ստույգ, գիտականորեն հաստատված և ճշգրիտ տեղեկատվություն, վարկածների վերաբերյալ տեղեկատվության ընդգրկման պարագայում՝ հստակ նշում պարունակի այդ մասին, օգտագործի միայն գիտականորեն շրջանառվող վարկածներ,

3) դասագրքում պետք է ապահովված լինեն պատշաճ հղումները (այդ թվում՝ էլեկտրոնային հասցեների հղումներ) օգտագործված բոլոր նյութերին և աղբյուրներին,

4) դասագիրքը պետք է հնարավորություն ընձեռի բազմակողմանիորեն ծանոթանալու ներկայացվող նյութին կամ թեմային և նպաստի սովորողի մոտ դրա վերաբերյալ սեփական դիրքորոշման ու կարծիքի ձևավորմանը,

5) դասագրքի շարադրանքի լեզուն պետք է համապատասխանի տվյալ տարիքային խմբի լեզվամտածողության առանձնահատկություններին՝ խուսափելով մասնագիտական և գիտական եզրույթների անհարկի գործածումից, երկարաշունչ նախադասություններից՝ կիրառելով հնարավորինս պարզ կառուցվածքով և հասկանալի բովանդակությամբ նախադասություններ,

6) դասագրքում պետք է օգտագործվեն տեղեկատվության փոխանցման տարբեր եղանակներ՝ տեքստային, պատկերային, գրաֆիկական, թվային և այլ՝ փոխլրացման և համադրման սկզբունքով՝ խուսափելով կրկնություններից,

7) դասագրքի կառուցվածքը պետք է համապատասխանի ներքոգրյալ մեթոդական պահանջներին. գլուխների և պարբերությունների դասավորում, ներքին ամբողջականություն, հստակություն, տրամաբանական հաջորդականություն, եզրակացությունների հակիրճություն, պարզություն, ներկայացման արտահայտչություն ու պատկերացումների, նկարագրողումների, ճշգրիտ և բազմազան հարցերի, պայմանների ու առաջադրանքների այնպիսի կառուցվածք, որը սովորողներից պահանջում է կատարել մտավոր գործողություններ, նշումներ, ուրվագծեր, գծանկարներ, հաշվարկներ, գործնական աշխատանք, փորձեր և այլն:

3. Դասագրքի էջերը չպետք է գերազանցեն՝

1) 176 էջը (11 մամուլ)՝ տարրական և միջին դասարաններում՝ հումանիտար և հասարակագիտական բնագավառների համար,

2) 144 էջը (9 մամուլ)՝ տարրական և միջին դասարաններում՝ բնագիտության, տեխնոլոգիայի, ճարտարագիտության և մաթեմատիկայի բնագավառի համար,

3) 192 էջը (12 մամուլ)՝ ավագ դասարաններում՝ հումանիտար և հասարակագիտական բնագավառների համար,

4) 160 էջը (10 մամուլ)՝ ավագ դասարաններում՝ բնագիտության, տեխնոլոգիայի, ճարտարագիտության և մաթեմատիկայի բնագավառի համար:

4. Դասագիրքը կարող է լինել թղթային, էլեկտրոնային կամ հիբրիդ (համակցված):
5. Թղթային դասագիրքը ունենում է իր թվայնացված տարբերակը, որը ձեռք է բերվում դասագրքի հետ միաժամանակ:
6. Հիբրիդ դասագիրքը թղթային դասագիրքն է, որի մեջ ներառված է թվային բովանդակություն:
7. Դասագրքերի օգտագործման նվազագույն ժամկետը (տվյալ առարկայի չափորոշիչի և ծրագրի պահանջների անփոփոխ մնալու դեպքում)`

1) տարրական դասարաններում` առնվազն 3 տարի է,

2) միջին և ավագ դասարաններում` առնվազն 5 տարի,

3) էլեկտրոնային դասագրքերի գործածության ժամկետը` առնվազն 7 տարի է:

8. Դասագրքերի օգտագործման ժամկետներն ամրագրվում են Հայաստանի Հանրապետության կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարի հրամանով:
9. Թղթային և էլեկտրոնային դասագրքերի վերարտադրության համար օգտագործվում են սովորողի ծնողի (ևրա օրինական ներկայացուցչի) կղմից դասագրքերի օգտագործման համար ներդրված գումարները: Թղթային և էլեկտրոնային դասագրքերի համար ներդրումային գումարները տարբեր են:
10. Սովորողը, ծնողի (ևրա օրինական ներկայացուցչի) գրավոր համաձայնության դեպքում, կարող է հրաժարվել թղթային դասագրքերից և օգտվել էլեկտրոնային դասագրքերից:

III. ՀԱՆՐԱԿՐԹԱԿԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐԻ ԴԱՍԱԳՐՔԵՐԻ ՍՏԵՂԾՄԱՆ ԵՎ ՀՐԱՏԱՐԱԿՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՆԵՐԸ

11. Հանրակրթական առարկաների դասագրքերի գնումն իրականացվում է`

1) Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեի միջոցներով,

2) հանրակրթական ծրագրեր իրականացնող ուսումնական հաստատությունների (այսուհետ` Հաստատություն)` առանձնացված բանկային հաշիվներում առկա ներդրումային գումարների միջոցներով,

3) օրենքով չարգելված այլ միջոցներով:

12. Դասագրքերի ստեղծումն ու հրատարակումն իրականացվում է մրցութային եղանակով:
13. Դասագրքերի ստեղծման և հրատարակման համար անցկացվում են առանձին մրցույթներ:
14. Դասագրքերի ստեղծման մրցույթին կարող են մասնակցել ինչպես իրավաբանական, այնպես էլ ֆիզիկական անձինք:
15. Պետական բյուջեի միջոցներով ֆինանսավորվող դասագրքերի

ստեղծման և հրատարակման մրցույթները կազմակերպում և անցկացնում է կրթության կառավարման պետական լիազոր մարմինը: Հաստատությունների սովորողների ծնողների (ևրանց օրինական ներկայացուցիչների) դասագրքերի համար ներդրումային գումարներով ֆինանսավորվող դասագրքերի ստեղծման և հրատարակման մրցույթները կազմակերպում և անցկացնում է ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարության (այսուհետ՝ Նախարարություն) կողմից ձևավորված հանձնաժողովը, որում ընդգրկվում է Դասագրքերի և տեղեկատվական հաղորդակցման տեխնոլոգիաների շրջանառու հիմնադրամը (այսուհետ՝ ԴՏՀՏԾՀ):

16. Դասագրքերի ստեղծման մրցույթի պարտադիր բաղադրիչն է մրցույթին ներկայացված հավակնորդ դասագրքերի փորձաքննությունը, որն իրականացվում է սույն կարգով ձևավորված հանրակրթության պետական չափորոշիչն դասագրքերի համապատասխանության գնահատման առարկայական հանձնաժողովների (այսուհետ՝ հանձնաժողովներ) կողմից:
17. Դասագրքերի ստեղծման մրցույթի ընթացքում ներկայացված հավակնորդ դասագրքերի փորձաքննությունը իրականացվում է հետևյալ փուլերով՝

1) **համապատասխանության փուլ:** Այս փուլում գնահատվում է ներկայացված հավակնորդ դասագրքում նյութի գիտական համապատասխանությունը՝ **«ԱՅՈ՛, համապատասխանում է»** և **«Ո՛Չ, չի համապատասխանում»** գնահատականներով: Գիտական համապատասխանության վերաբերյալ եզրակացությունը ներկայացվում է հավակնորդ դասագիրքը ստեղծողի կողմից և իրենից ներկայացնում է առնվազն երկու մասնագիտական համապատասխան կառույցների կամ մասնագետների եզրակացություն՝ հավակնորդ դասագրքի գիտական համապատասխանության վերաբերյալ: Գիտական համապատասխանության վերաբերյալ մասնագիտական եզրակացություն տված կառույցների և մասնագետների տվյալները ներառվում են դասագրքում:

2) **Բովանդակային գնահատման փուլ:** Հանրակրթական առարկաների դասագրքերի ստեղծման մրցույթին ներկայացված հավակնորդ դասագրքերի բովանդակային գնահատումն իրականացվում է հանձնաժողովների կողմից՝ նախապես սահմանված բովանդակային չափանիշներին, դրանց համապատասխան բնութագրիչներին, մշակված գնահատման սանդղակին համապատասխան: Հանձնաժողովների կողմից սահմանվում է դասագրքերի անցողիկ բովանդակային շեմ: Բովանդակային շեմն անցած հավակնորդ դասագրքերն անցնում են փորձաքննության հաջորդ փուլ:

3) **Վարկանիշային գնահատման փուլ:** Այս փուլում բովանդակային շեմն անցած հավակնորդ դասագրքերը ներկայացվում են ուսուցիչների վարկանիշային գնահատմանն առցանց եղանակով՝ հրապարակվելով ԴՏՀՏԾՀ-ի պաշտոնական կայքում: Վարկանիշային գնահատման համար տրվում է 15 օր՝ հաշված հրապարակման օրվանից: Վարկանիշային գնահատումն իրականացվում է 10 միավորանի սանդղակով: 7 և ավելի միավոր վարկանիշային գնահատական ստացած հավակնորդ դասագրքերն ընդգրկվում են հանրակրթական առարկաների երաշխավորված դասագրքերի ցանկում:

18. ԴՏՀՏՇՀ-ի պաշտոնական կայքում ստեղծվում է հանրակրթական առարկաների երաշխավորված դասագրքերի շտեմարան, որտեղ ներառված յուրաքանչյուր դասագրքի համար տեղադրվում է վերջինիս փորձաքննության մանրամասն տեղեկանքը՝ յուրաքանչյուր փուլի արդյունքներով:
19. Յուրաքանչյուր տարի մինչև հունվարի 25-ը Հայաստանի Հանրապետության կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարի (այսուհետ՝ Նախարար) կողմից հաստատվում են տվյալ ուսումնական տարվա համար գործածության երաշխավորված հանրակրթական առարկաների դասագրքերի ցանկը և դրանց գործածության ժամկետները:
20. Հաստատությունների կողմից ներկայացված տեղեկատվության ամփոփման արդյունքներով ԴՏՀՏՇՀ-ի կառավարման ավտոմատացված համակարգում (այսուհետ՝ ԿԱՀ) ձևավորվում է գալիք ուսումնական տարվա համար դասագրքերի պատվերը (այսուհետ՝ պատվեր):
21. Պատվերի հիման վրա՝ պետական բյուջեից ֆինանսավորման դեպքում կրթության կառավարման պետական լիազոր մարմինը, և Հաստատությունների ներդրումային միջոցներից ֆինանսավորման դեպքում ԴՏՀՏՇՀ-ն, կազմակերպում են Հաստատությունների կողմից ընտրված դասագրքերի հրատարակման մրցույթ:
22. Դասագրքերի հրատարակման մրցույթն իրականացվում է Հայաստանի Հանրապետության «Գնումների մասին» օրենքին համապատասխան:
23. Հանրակրթական ուսումնական առարկաների դասագրքեր կարող են ստեղծվել և հրատարակվել կրթության կառավարման պետական լիազոր մարմնի կողմից՝ պետական պատվերի շրջանակներում: Պետական պատվերի պարագայում հանրակրթական ուսումնական առարկաների դասագրքերը կարող են ստեղծվել ոչ մրցութային եղանակով՝ ուղիղ պատվերի միջոցով:

IV. ՀԱՆՐԱԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԶԱՓՈՐՈՇՉԻՆ ԴԱՍԱԳՐՔԵՐԻ ՀԱՄԱԴԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ԶԵՎԱՎՈՐՈՒՄՆ ՈՒ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ

24. Հանձնաժողովների գործունեության նպատակն է հանրակրթական առարկաների դասագրքերի ստեղծման մրցույթին ներկայացված հավակնորդ դասագրքերի փորձաքննությունը (այսուհետ՝ փորձաքննություն):
25. Հանձնաժողովները ձևավորվում են հանձնաժողովների անդամների թեկնածուների՝ պաշտոնապես առաջադրված և համակարգչում գետեղված անվանացանկից:
26. Նախարարության պաշտոնական կայքէջում հրապարակվում է հայտարարություն, որտեղ նշվում են այն պահանջները, որոնց պետք է բավարարի հանձնաժողովի անդամը:
27. Հանձնաժողովի անդամության թեկնածուներ (այսուհետ՝ թեկնածուներ) առաջադրվում են Նախարարության, գիտական և գիտահետազոտական կազմակերպությունների, ուսումնական հաստատությունների, պետական կառավարման տարածքային

մարմինների և Երևանի քաղաքապետարանի կողմից, ինչպես նաև անձնական նախաձեռնությամբ:

28. Հանձնաժողովի անդամին առաջադրվող պարտադիր պահանջներն են՝

1) բարձրագույն մասնագիտական կրթություն (բակալավրի, մագիստրոսի, դիպլոմավորված մասնագետի կրթական աստիճանով),

2) մասնագիտական աշխատանքի առնվազն 7 տարվա ստաժ:

29. Հավասար պայմանների դեպքում նախապատվությունը տրվում է տարակարգ, կոչումներ, գիտական աստիճան, առավել երկար ստաժ ունեցող հավակնորդին:

- Թեկնածուն պետք է լրացնի անձնական թերթիկ, որտեղ պետք է ընդգրկվեն հետևյալ տվյալները.
- անունը, ազգանունը (հայրանունը), զբաղեցրած պաշտոնը, բնակության վայրը, հեռախոսահամարները՝ բնակարանային, աշխատանքային, բջջային, էլեկտրոնային փոստի հասցեն, կրթության, աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ և այլ տվյալներ,
- այն առարկայի (առարկաների) անվանումը, որի դասագրքերի՝ հանրակրթության պետական չափորոշչին համապատասխանության գնահատման հանձնաժողովում թեկնածուն կարող է ընդգրկվել որպես հանձնաժողովի անդամ:

31. Նախարարությունը իրականացնում է հանձնաժողովի անդամների թեկնածուների ընտրություն՝ ըստ հետևյալ մասնագիտական ուղղությունների՝

1) տվյալ առարկայի դասավանդող ուսուցիչ,

2) մանկավարժ-մեթոդիստ,

3) մանկավարժ-հոգեբան,

4) հայոց լեզվի մասնագետ,

5) նկարիչ-ձևավորող,

6) բժիշկ-հիգիենիստ:

Յուրաքանչյուր մասնագիտական ուղղությունից ընտրվում է մինչև 5 թեկնածու՝ յուրաքանչյուր առարկայի համար:

32. Թեկնածուների ամբողջական անվանացանկը կարող է համալրվել և փոփոխվել դասագրքերի ստեղծման մրցույթի վերաբերյալ հայտարարություն տալու օրվանից առնվազն 6 ամիս առաջ:

33. Թեկնածուն չի կարող լինել հանձնաժողովի անդամ, եթե հանդիսանում է դասագրքերի ստեղծման մրցույթին ներկայացված հավակնորդ դասագրքի հեղինակ, համահեղինակ, խմբագիր, խորհրդատու, թարգմանիչ կամ որևէ այլ ուղղակի ձևով մասնակից է հավակնորդ

դասագրքի ստեղծմանը:

34. Հանձնաժողովի բոլոր անդամները գրավոր ներկայացնում են հայտարարություն՝ սույն կարգի 28-րդ կետի պահանջներին բավարարելու մասին:

35. Թեկնածուները Նախարարության միջոցով գրավոր տեղեկացվում են թեկնածուների ցուցակում ընդգրկված լինելու մասին՝ նախքան ցուցակի համակարգչում գետեղելը:

- Հանձնաժողովը կազմվում է համակարգչի կողմից պատահական ընտրված 5 թեկնածուներից՝ մրցույթն անցկացնելուց 2 աշխատանքային օր առաջ:

37. Եթե համակարգչի միջոցով ընտրված թեկնածուի (թեկնածուների)՝ հանձնաժողովի կազմում ընդգրկվելը (ժամանակավոր անաշխատունակության, բացակայության, 33-րդ կետով սահմանված և այլ պատճառներով) անհնարին է, ապա համակարգչի միջոցով ընտրվում է այլ թեկնածու:

- Հանձնաժողովի կազմում ընտրված անդամները, Նախարարության կողմից տեղեկացվում են հանձնաժողովի աշխատանքների կազմակերպման օրվա, ժամի և վայրի մասին՝ հանձնաժողովի կազմավորումից հետո՝ 24 ժամվա ընթացքում:
- Հանձնաժողովի կազմը հաստատվում է Նախարարի հրամանով, որով սահմանվում են նաև աշխատանքների կազմակերպման և դասագրքերի գնահատման պայմանները:
- Եթե գնահատման աշխատանքների ընթացքում հանձնաժողովի որևէ անդամի մասնակցությունը հանձնաժողովի հետագա աշխատանքներին դառնում է անհնար, ապա հանձնաժողովի կազմը համալրվում է սույն կարգի 37-րդ կետում նկարագրված սկզբունքով:

41. Հանձնաժողովն իր լիազորություններն իրականացնում է սահմանված կարգով կազմը հաստատվելու պահից: Հանձնաժողովի լիազորությունները դադարեցվում են գնահատման արդյունքները ներկայացնելուց հետո: